

Türk Ticaret Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu Bakımından Ticarî Satış Kavramına Dair Düşünceler^(*)

Thoughts on the Concept of Commercial Sales in Terms of
Turkish Commercial Code and Turkish Code of Obligations

İbrahim Akan ÖZDEMİR^(**)

Öz:

Gerek ihtiyaçlarımızı giderme, gerekse mesleki olarak kazanç elde etmek gayesiyle tarafı olduğumuz alım-satım işlemleri, günlük hayatımızın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Ticari hayatın içerisinde, kazanç elde etme amacıyla satış işlemlerinin tarafı olan aktörler, ticari alanda ihtiyaç duydukları çabukluk, esneklik, öngörülebilirlik, etkililik ve güvenlik açısından hukuki altyapı oluşturulması adına haklı bir beklenti içerisine girmektedirler. Bu beklentiye cevap verebilmek adına, özellikle ticari vasıf taşıyan satış işlemleri bakımından yasa koyucunun ticari satışlar hususunda taraflara belirli bir takım özel imkanlar sağladığı gözlenmektedir. Söz konusu olanakları kullanabilmek hususunda, öncelikle satış sözleşmesinin ticari vasıfta olup olmadığının tespiti önem taşımaktadır. Bir satış sözleşmesinin ticari niteliğe sahip olup olmadığının tayini açısından, TTK ve TBK hükümlerinde herhangi bir açıklama yer almamaktadır. TTK hükümlerine bakıldığında ticari satış olarak kabul edilecek alanın oldukça dar tutulduğu anlaşılmaktadır. TBK düzenlemelerinden hareketle ticari satış kavramına dair özel imkanların, bu dar alanın dışında ve ticari hayatın daha geniş bir kısmında kullanılması, piyasada ihtiyaç duyulan çabukluk, esneklik ve güvenlik gibi unsurları sağlayabilecektir. Bu kapsamda çalışmamızda TTK ve TBK hükümlerinin konuya ilişkin görünümünde vasıf tayini bakımından sorun oluşturan durumlar tespit edilmeye gayret edilmiştir. Ardından bir satış işleminin ticari satış kavramına dahil edilmesi hususundaki kıstaslara değinilmiş, bunlar üzerinden kavrama ilişkin yasal hükümlerin geniş yorumlanması ihtimallerine yönelik bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler:

Ticari Satış, Olağan (Adi) Satış, Satış Sözleşmesi, Tacir, Esnaf.

---

^(*) Araştırma Makalesi / *Research Article*
Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih: 13.02.2024
Yayınlanmasının Kabul Edildiği Tarih: 31.05.2024
DOI: <https://doi.org/10.58733/imhfd.1493778>

Bu makaleye atf için: ÖZDEMİR, İbrahim Akan, "Türk Ticaret Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu Bakımından Ticarî Satış Kavramına Dair Düşünceler", **İMHFD**, C. 9, S. 2, 2024, s. 671-687

^(**) Dr. Öğr. Gör., Gaziantep Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, Gaziantep - Türkiye
E-posta: akanozdemir@gantep.edu.tr
Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-8146-0775>

Abstract:

Buying and selling transactions that we are involved in, both to meet our needs and to gain occupational earnings, constitute a crucial part of our daily lives. In commercial life, actors who are parties to sales transactions, especially for the purpose of making a profit, have justified expectations for the creation of a legal infrastructure in terms of the promptness, flexibility, predictability, effectiveness, and security they need in commercial area. In order to meet this expectation, it is observed that the legislature provides certain special opportunities to the parties regarding commercial sales, especially in terms of commercial sales transactions. Being able to use these opportunities first requires a determination that the sales contract is of commercial nature. When we look at the provisions of the TCC, it is understood that the area that will be considered as commercial sales is quite constricted. Based on the TCO regulations, ways to use the special opportunities related to the concept of commercial sales outside this constricted area and in a wider part of commercial life will provide the elements such as promptness, flexibility, and security needed on the market. In this context, in our study, we have tried to identify the situations that create problems in terms of qualification determination in the views of the TCC and TCO provisions on the subject. Then, the criteria for including a sales transaction in the concept of commercial sales were mentioned and on the possibilities of broad interpretation of the legal provisions regarding the concept.

Keywords:

Commercial Sales, Ordinary Sales, Sales Contract, Trader, Tradesman.

I. GİRİŞ VE SORUNUN ORTAYA KONULMASI

Ticari satış kavramına dair yasal düzenlemeler açısından ilk olarak aklı Türk Ticaret Kanunu (TTK) md.23 ile Türk Borçlar Kanunu (TBK) md.212 ve 213 hükümleri gelmektedir. Hükümlerin içeriğine bakıldığında bir satış ilişkisinin ticari satış niteliğinde olması halinde, olağan/adi satış sözleşmesine nazaran bir takım özel imkanların ihdas edildiği görülmektedir. Söz konusu hükümlerdeki ortak paydayı ticari satış kavramı oluşturmaktadır. Çalışmamızda, TTK md.23 düzenlemesinde ayrıca yer verilen, tacirler arası mal değişimlerine ilişkin hususlar açısından bir değerlendirme yapılmamıştır.

Ticari satış olarak nitelenebilme hususunda TTK hükümlerinin teknik olarak kısıtlayıcı ölçüde dar kıstaslar öngördüğü gözlenmektedir. TTK md.23 hükmünde yer almakta olan ve tarafların tacir olması gerekliliğini öngören ifade, yapılan alım-satımın ticari amaçla yapılmış olsa dahi -örneğin taraflarından biri veya her ikisinin esnaf olması halinde- söz konusu özel hükümlerin kullanılmasını engeller niteliktedir.

Bu anlamda TBK md.212 ve 213 hükümlerinin geniş yorumlanmaya açık tavrı, muhtemel birtakım sorunların çözümü açısından kıymet kazanmaktadır. Bu yorum şeklinin mümkün olabileceğine dair kabulün neticesi, ticari yani kazanç elde etmek gayesiyle yapılacak bazı satışlarda, ticari satış kavramına dair hükümlerin uygulanabilme ihtimalini gündeme getirecektir. Ancak geniş yo-

rumlanma imkanı sorgulanırken, bunun makul bir çerçeve dahilinde kullanılması gerektiği ise gözden uzak tutulmamalıdır. Netice olarak ticari satışlara özgülenmiş düzenlemelerin geniş bir perspektifle kullanılma imkanı, “*ilgililerin*” kapsamını da genişletmek suretiyle, ticari hayatta ihtiyaç duyulan çabukluk, esneklik, öngörülebilirlik, etkililik ve güvenlik olgusuna daha çok kişinin erişimini mümkün kılabilecektir.

II. SATIŞ SÖZLEŞMESİ KAVRAMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ

Satış sözleşmesi olgusu, TBK md.207 hükmünde “*satıcının, satılanın zilyetlik ve mülkiyetini alıcıya devretme, alıcının ise buna karşılık bedel ödeme borcunu üstlendiği sözleşmedir.*” ifadeleriyle tanımlanmaktadır.

Satış sözleşmesinin kurulması için gerekli husus, tarafların -sözleşmenin esaslı noktaları olan- satılan mal ile satış bedelinin değiş tokuşu hususunda karşılıklı olarak anlaşmaya varmalarıdır¹. Borç doğuran, kural olarak ani edimli ve tam iki tarafa borç yükleyen -sinnalagmatik- bu sözleşme türüne göre satıcı, sözleşme konusu malın zilyetliği ile mülkiyetini alıcıya devretme; alıcı da kararlaştırılmış olan satış bedelini satıcıya ödeme borcu altına iradi, rızai ve karşılıklı olarak girmektedir².

Satış sözleşmesi ile mülkiyeti karşı tarafa geçirme borcu olan “*taahhüt işlemi*” yanında, kazandırıcı (tasarrufi) işlem niteliğindeki “*malın teslim edilmesi*” gündeme gelecektir³. Söz konusu sözleşmenin konusunu alacak haklarının oluşturması ihtimalinde satılanın mülkiyetinin geçirilmesi alacağın temliki ile mümkün olabileceken, taşınmazlarda tescil vasıtasıyla sağlanabilecektir⁴. Taşınır satışı açısından teslim ise -zilyetliğin devri (TMK md.977)- veya teslim yerini tutacak işlemlerin yerine getirilmesi (TMK md.978 vd.) neticesinde mül-

¹ TANDOĞAN, Halük, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 6. Basım, C. I/1, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008, s. 78; HATEMİ, Hüseyin / SEROZAN, Rona / ARPACI, Abdülkadir, **Borçlar Hukuku Özel Bölüm**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992, s. 62; YAVUZ, Cevdet / ACAR, Faruk / ÖZEN, Burak, **Türk Borçlar Hukuku, Özel Hükümler**, 10. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2014, s. 51 vd.; ARAL, Fahrettin / AYRANCI, Hasan, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 10. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, s. 68 vd.; ZEVLİLİLER, Aydın / GÖKYAYLA, K. Emre, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 13. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2013, s. 32 vd.; AYDOĞDU, Murat / KAHVECİ, Nalan, **Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, Sözleşmeler Hukuku**, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s. 49; GÜMÜŞ, Mustafa Alper, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, C. I, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013, s. 16.

² YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 49 vd.; TANDOĞAN, s. 78; ZEVLİLİLER / GÖKYAYLA, s. 30; ARAL / AYRANCI, s. 71; GÜMÜŞ, s. 16, 17; AYDOĞDU / KAHVECİ, s. 50 vd.; ERZURUMLUOĞLU, Erzan, **Sözleşmeler Hukuku, Özel Borç İlişkileri**, 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015, s. 33 vd.

³ TANDOĞAN, s. 78-79; ZEVLİLİLER / GÖKYAYLA, s. 29; AYDOĞDU / KAHVECİ, s. 49; GÜMÜŞ, s. 16; ERZURUMLUOĞLU, s. 35, 36.

⁴ 13. HD, E. 1981/2510, K. 1981/3784, 14.05.1981, Lexpera, E.T. 28.01.2024; ZEVLİLİLER / GÖKYAYLA, s. 30; YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 53.

kiyetin geçirilmesi yoluyla mümkün olacaktır. Satış sözleşmesinin konusunu ise, bir malvarlığının tamamının, eşya niteliği olmayan bir sırrın, fikri hakların, ekonomik menfaatlerin ve hatta mülk edinilmeye elverişli olabilecek doğal kuvvetlerin oluşturması mümkündür⁵.

III. TÜRK TİCARET KANUNU BAKIMINDAN TİCARİ SATIŞ KAVRAMI

Ticari satış ifadesine gerek TTK, gerekse TBK'da yer verilmiş olmasına rağmen, söz konusu kavramın içeriğine dair yasa koyucu tarafından herhangi bir tanımlamanın yapılmadığı gözlenmektedir.

Ticari satış kavramı TTK hükümleri açısından değerlendirildiğinde öncelikle, yasadaki ticari satış ve mal değişimine ilişkin düzenleme olan TTK md.23 hükmü göze çarpmaktadır. TBK md.23 hükmünün içeriğine bakıldığında, “*kısmi ifa*”, “*alıcının temerrüdü*” ve “*ayıplı ifa*” ihtimallerine ilişkin özel düzenlemeler getirilmiş olduğu görülmektedir. Hükme göre -madde içeriğinde tespit edilen özel durumlar saklı kalmak üzere- tacirler arasında sözleşmeye konu edilebilecek olan “*satış*”lar açısından, TBK'da yer almakta olan satış sözleşmesine dair düzenlemelerin de uygulanacağı ifade edilmektedir.

Söz konusu yasa maddesi “*tacir*” üst başlığı altında yer alan “*tacir olmanın hükümleri*” bahsine dair düzenlemeler içerisinde yer almaktadır⁶. Tacir, “*bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişi*” olarak nitelenmektedir (TTK md.12). Bir tacirin taraf olduğu satış işleminin “*ticari*” olması asıl olmakla birlikte (TTK md.19/1), taraflardan yalnızca birisi bakımından ticari olan satış sözleşmesi -yasada aksine hüküm yoksa- diğer taraf için de “*ticari*” olarak kabul edilecektir (TTK md.19/2). Ayrıca “*ticari işletmeyi ilgilendiren bütün işlem ve fiiller*” ticari iş olarak değerlendirilecektir (TTK md.3).

Ancak tacirin taraf olduğu satış işlemi onun ticari işletmesiyle ilgili olmadığını karşıya bildirildiği ya da bu hususun mevcut durumdan bu anlaşıldığı hallerde, artık satış işlemi ticari değil, yasanın ifadesiyle “*adi*” olarak değerlendirilecektir (TTK md.19/1-son). Bu kıstas gerçek kişi tacir açısından geçerli olacaktır. Hüküm gerçek kişi tacirin yapmış olduğu işlem ve fiillerin prensip olarak ticari nitelikte olduğuna ilişkin “*adi karine*” oluşturmaktadır⁷. Tüzel kişi

⁵ TANDOĞAN, s. 79; YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 49, 59; AYDOĞDU / KAHVECİ, s. 52.

⁶ TTK md.1534/1 hükmüne göre yasa metninde maddelere ait kenar başlıkları da metne dahildir.

⁷ BOZER, Ali / GÖLE, Celal, **Ticari İşletme Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2011, s. 60.

tacirin taraf olduğu satış işlemlerinin tamamı, -tüzel kişi tacirin ticari olmayan “adi” alanı söz konusu olamayacağından- ticari satış olarak nitelenecektir⁸.

Netice olarak TTK hükümlerine göre bir satış işleminin “ticari” nitelikte değerlendirilebilmesi için, tarafları tacir olan bir sözleşmenin varlığı gerekecektir⁹ (TTK md.23). Hemen belirtmek gerekir ki, hükümde yer alan “tacirler arasında” ifadesi, lafız itibarıyla TTK md.19/2 hükmü ile uyumsuzluk oluşturmaktadır¹⁰. Taraflardan en az biri için ticari iş niteliğinde olan bir sözleşme diğer taraf için de ticari iş sayılacağından, bu ihtimalde satış işleminin ticari vasıfta değerlendirilmesi mümkün olacaktır (TTK md.19). Ancak TTK md.23 hükmünde yer alan “tacirler arası” ifadesi neticesinde taraflarından yalnızca biri tacir olan sözleşme ticari satış olarak kabul edilecek ise de, bu sözleşmeye TTK md.23 hükümleri uygulanamayacaktır¹¹. Çünkü TTK md.19’da taraflarından yalnızca biri için ticari nitelikte olan sözleşmelerin diğer taraf için de ticari iş sayılması, yasada aksine hüküm bulunmaması koşuluna bağlanmıştır.

Değinilmesi gereken bir diğer husus ise, TTK md.12 hükmü gereğince tacir vasfının tayini açısından kıstas olarak belirlenen “ticari işletme” kavramının düzenlendiği TTK md.11 hükmü olacaktır. Söz konusu hükümde ticari işletme, “esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletme” şeklinde tanımlanmaktadır. Dolayısıyla satış işleminin TTK’ya göre ticari satış olarak değerlendirilebilmesi için, satış işleminin tarafı olan tacirin, esnaf işletmesi için öngörülen sınırın¹² üzerinde gelir sağlamayı hedef tutan işletmenin “kısmen de olsa kendi adına işleteni” olması gerekecektir¹³. Buradan çıkarılacak sonuç ise, -söz

⁸ İMREGÜN, Oğuz, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1993, s. 21; ARKAN, Sabih, **Ticari İşletme Hukuku**, Yirmi üçüncü Basıdan Tıpkı Basım, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2017, s. 70; KAYAR, İsmail, **Ticari İşletme Hukuku**, 8. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara, 2012, s. 69. Bu ihtimalde “ticarilik karinesi” artık mutlak manada olacaktır. YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 102; BOZER / GÖLE, s. 60.

⁹ ARKAN, s. 168; POROY, Reha / YASAMAN, Hamdi, **Ticari İşletme Hukuku**, 16. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017, s. 158; ŞAHİNİZ, C. Salih, **Tacirler Arası Ticari Satımlarda Satıcının Ayıplı İfadan (Ayıplı Mal Tesliminden) Sorumluluğu**, Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 2008, s. 22.

¹⁰ Madde metnindeki ifade tarzının neden olduğu uyum sorunu hususunda bkz. POROY / YASAMAN, s. 158, 159; ÜLGEN, Hüseyin / HELVACI, Mehmet / KAYA, Arslan / NOMER ERTAN, N. Füsün, **Ticari İşletme Hukuku**, 6. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019, s. 289, 290.

¹¹ ÜLGEN / HELVACI / KAYA / NOMER ERTAN, s. 289.

¹² TTK md.11/2 hükmü gereğince bu sınır, “tacir vasfının kazanılabilmesi” için kişilerin elde edeceği gelir açısından Cumhurbaşkanlığı kararname ile belirlenecek olan en az miktar olarak tespit edilmiştir.

¹³ Konuya ilişkin ayrıntılı değerlendirmeler hususunda bkz. ÜLGEN / HELVACI / KAYA / NOMER ERTAN, s. 157 vd.; POROY / YASAMAN, s. 37, 38; BAHTİYAR, Mehmet, **Ticari İşletme Hukuku**, 19. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2018, s. 19 vd.

konusu belirlenmiş sınırın altında kalan- “*esnaf işletmesi*”nin taraf olduğu satış sözleşmelerinin TTK’ya göre ticari satış olarak değerlendirilemeyecek olmasıdır.

Örneğin bir araç satışına dair sözleşmenin ticari satış vasfında olup olmaması, otomobili alanın amacı ve mesleğine göre değişkenlik gösterebilecektir. Satın alanın, -otomobil alım-satımı işini meslek haline getirmiş olsa dahi- esnaf işletmesi sınırını aşacak düzeyde geliri bulunmadığı durumlarda -tacir sıfatı kazanamayacağından- TTK md.23 hükmüne göre bu işlem ticari satış olarak kabul edilemeyecektir¹⁴. Halbuki TTK md.15’deki tanımlamaya göre esnaf, “*ekonomik faaliyetini*” mesleki olarak “*ticaretle uğraşarak*” yani alım-satım yaparak yürüten kişi olarak nitelenmektedir¹⁵.

Böylelikle “*tacir*” dahi olsa gerçek kişilerin -Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun (TKHK) md.3/k hükmünde “*ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişi*” olarak tanımlanan- “*tüketici sıfatı*” ile tarafı olduğu satış, nitelik itibariyle “*adi satış sözleşmesi*” olarak kabul edilecek¹⁶ ve TKHK hükümleri çerçevesinde değerlendirilecektir¹⁷.

¹⁴ ARKAN, s. 168; ŞAHİNİZ, s. 21.

¹⁵ Aynı doğrultuda bkz. KOCAR, Serra, **Ticari Satış Sözleşmesi ve Ticari Satışta Ayıp Sorumluluğu**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul, 2018, s. 13. Esnaf işletmesi ile ticari işletme/tacir vasfının tayinine ilişkin olarak, özellikle ticari faaliyete yeni başlamış bir işletme açısından, belirli bir sınır üzerinde gelir elde kıstası belirleyici bir kriter olamayacaktır. Böylesi bir durumda esnaf ve tacir sıfatına ilişkin ayırım yapılırken, ticari faaliyette bulunanın belli düzeyde gelir sağlama hedefine yönelik “*niyet ve iradesine*” bakılması gerektiği ifade edilmektedir. BAHTİYAR, s. 22, 23. Bunun yanında *Demirkapı* tarafından tacir olmanın hüküm ve sonuçlarının önemi göz önünde bulundurulduğunda, esnaf işletmesinin tespiti hususunda esnaf kavramının bu kadar belirleyici olmasının birtakım sorunlara sebep olduğu ve TTK’nın merkez kavram olarak ticari işletme kavramını tercih etmesiyle de uyumsuzluk oluşturduğu ileri sürülmektedir. Yazar bu sorunun çözümü için TTK’da esnaf işletmesini tanımlar nitelikte bir düzenlemeye ihtiyaç bulunduğunu dile getirilmektedir. DEMİRKAPI, Ertan, “Ticari İşletmenin Tespiti Açısından Esnaf İşletmesi Kavramının Değerlendirilmesi”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVII, 2013, S. 1-2, s. 433 vd. Bu konuya ilişkin sorunun, TTK md.11/2 de öngörülen kararname çıkıncaya kadarki dönem için geçerli olacak 2007/12362 sayılı Karar üzerinden değerlendirilmesi hususunda bkz. KIRCA, İsmail, “Esnaf ve Sanatkar ile Tacir ve Sanayicinin Ayrımına İlişkin 2007/12362 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı”nın Değerlendirilmesi”, **BATİDER**, C. XXIV, 2007, S. 2, s. 293-304.

¹⁶ KOLLER, Alfred, **Basler Kommentar Obligationenrecht I, Art.1-529 OR**, 7. Aufl., Helbing Lichtenhahn, Basel, 2019, Art.190, N.8.

¹⁷ ADIGÜZEL, Burak, **Tacirler Arası Ticari Satış**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s. 34 vd. Tüzel kişi tacirin tüketici sıfatı bulup bulunmayacağı ve böylece TKHK hükümlerinden faydalanıp faydalanamayacağı hususunda ise, doktrinde ihtilaf söz konusudur. Bir görüşe göre, tüzel kişinin adı alanı olamayacağı ve yalnızca gerçek kişi tacir açısından tüketici sıfatının söz konusu olabileceği ifade edilmektedir. ARKAN, s. 70; YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 102; POROY / YASAMAN, s. 72; BOZER / GÖLE, s. 60. Bu görüşe katılan *Aslan*’a göre, TKHK md.3/k hükmünde tüketici olarak tüzel kişiler de zikredilmiş olmasına rağmen, buradaki tüzel kişi ifadesiyle ise sadece ticari amaç gütmeyen tüzel kişilerin kastedildiği ileri sürülmektedir. ASLAN, İ. Yılmaz, **6502 Sayılı Kanuna Göre Tüketici Hukuku**, 5. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, İstanbul, 2015, s. 7-8. Buna karşın aksi yöndeki fikre göre, tüzel kişilerin tüketici sıfatına

IV. TÜRK BORÇLAR KANUNU'NDAKİ DÜZENLEME

TBK md.212 hükmünün içeriğine bakıldığında ticari satış kavramı hakkında düzenlenmiş bir hüküm olmasına rağmen, söz konusu kavramın tanımına dair bir ifade bulunmadığı gözlenmektedir. Hükümde satışın konusunu oluşturan şeyin zilyetliğinin devri hususunda bir süre belirlenmiş olması ihtimalinde, artık bir “*kesin vade*”nin varlığı karine olarak kabul edilmektedir. Böylelikle alıcı tarafından her hangi bir ihtara veya ek süre verilmesine gerek olmaksızın, satıcıdan sözleşmeye aykırılık tazminatı talebinde bulunabileceği ifade edilmektedir¹⁸.

Zilyetliğin devri hususunda ileri bir tarihin belirlenmesi durumunda, satış sözleşmesinin tarafları, satış konusu ürünün fiyatında meydana gelebilecek dalgalanmalar açısından ticari anlamda risk almış olacaktırlar. Satıcının temerrüdü halinde, alıcıya TBK md.212 ve md.213 hükümleriyle sağlanmış olan, satılanın devrinden çabuk ve kolayca vazgeçerek, zararını talep edebilme imkanı, - özellikle hükmün işaret ettiği ticari satışlar açısından- bu riske karşı bir korunma niteliğindedir¹⁹. Bu bakımdan, ticari satış işlemleri açısından da TBK md.212 ve md.213 hükümlerinin uygulanması mümkün olacaktır²⁰.

TBK md.212'nin ifade tarzına bakıldığında, ticari satışlarda tarafların amaçladıkları çabukluk, esneklik, öngörülebilirlik, etkililik ve güvenliğe dair beklentilere cevap verebilmek adına böylesi bir düzenlemenin tercih edildiği söylenebilecektir²¹. Gerçekten de TBK md.212 hükmüne bakıldığında, satışın konusunu oluşturan şeyin tesliminin gecikmesi halinde -adi satıştan farklı olarak- beklenen faydanın yitirilmiş olduğu ve alıcının, zilyetliğin devrinden vaz-

---

sahip olamayacağı yönünde bir ön kabulün doğru olmayacağı, TKHK md.3/k düzenlemesinde de ifade edildiği üzere, “*ticari veya mesleki amaçlar dışında*” hareket edildiği hallerde tüzel kişi tacirin de tüketici sıfatına sahip olduğunun kabulü ile TKHK hükümlerinden faydalanabileceği ifade edilmektedir. AK-TÜRK, İpek Yücer, “Tüzel Kişi Tacirin Tüketici Sıfatı”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XX, 2016, S. 2, s. 114, 115.

¹⁸ HATEMİ / SEROZAN / ARPACI, s. 78. Burada TBK md.212 hükmü ile yasa koyucunun sağladığı imkan gözden kaçırılmamalıdır. Çünkü TBK md.124/3 hükmüne göre kesin bir vadenin mevcudiyetinin kabul edilebilmesi için, -kural olarak- yalnızca belirli bir ifa günü tayini yeterli olamayacaktır. Vadenin taraflarca ayrıca sözleşmenin önemli bir unsuru olduğunun da kararlaştırılması gerekmektedir. Ancak TBK md.212 düzenlemesi ile başkaca bir şartın gerçekleşmesine gerek olmaksızın -tıpkı TBK md.117/2 hükmündeki gibi- satış işlemi doğrudan kesin vadeli olarak kabul edilmektedir. YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 103.

¹⁹ Aynı doğrultuda bkz. ATAMER, Yeşim M., “Zararın Soyut Yöntem ile Hesaplanması ve Bu Hesabın CISG Madde 74 ve 76 Örneğinde Mahrum Kalınan Kâr Talebi ile İlişkisi”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2013/1, s. 145 vd.

²⁰ FEYZİOĞLU, Feyzi Necmeddin, **Borçlar Hukuku, İkinci Kısım, Akdin Muhtelif Nevileri (Özel Borç İlişkileri)**, C. I, 4. Basi, İstanbul Üniversitesi Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1980, s. 243.

²¹ HATEMİ / SEROZAN / ARPACI, s. 78; ZEVLİLİLER / GÖKYAYLA, s. 155.

geçerek uğramış olduğu zararının tazmini imkanını tercih edeceğinin karine olarak kabul edildiği görülmektedir²². Burada yasa koyucunun amacı, ticari satışlar açısından özellikle kesin vadeli işlemlerin ispatına yönelik zorluğun aşılması yanında oluşturulmaya çalışılan çabukluk, esneklik, öngörülebilirlik, etkililik ve güvenlik neticesinde alıcının kazanç elde etme imkanına kolayca ulaşabilmesi olarak nitelenebilir²³.

Doktrinde yer alan bir görüşe göre, ticari satış kavramının dar yorumlanması gerektiği ve konusu satılmak üzere alınmış olan mallara ilişkin dahi olsa, bu satış sözleşmelerinin ticari satış olarak kabulünün mümkün olamayacağı ileri sürülmektedir²⁴. Bu fikre gerekçe olarak TTK md.3/1 hükmünün çok açık bir biçimde ticari işlerin nasıl saptanacağını ortaya koyduğu ifade edilerek, artık bu durumun yorum yoluyla genişletilmesinin de Türk Hukuk sisteminde kabul edilemeyeceği savunulmaktadır²⁵.

Yaygın olan diğer görüşe göre ise, TBK md.212 ve 213 hükümlerinde yer alan “*ticari satış*” kavramının, TTK’da dile getirilmiş olan ticari satış ifadesinin karşıladığı anlama göre daha geniş manada değerlendirildiği gözlenmektedir²⁶.

Bu yöndeki geniş yorumlamanın gerekçelerine bakıldığında ise, birden fazla hususun öne sürüldüğü görülmektedir. Bir kısım yazarlar tarafından satış işleminin, satılan çeşidinden olan malların satışını kendisine “*meslek edinmiş*

²² YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 103.

²³ TANDOĞAN, s. 135-136; ZEVKLİLER / GÖKYAYLA, 154-155; AYDOĞDU / KAHVECİ, s. 109; GÜMÜŞ, s. 45.

²⁴ ÜLGEN / HELVACI / KAYA / NOMER ERTAN, s. 289; ADIGÜZEL, s. 31, 36, 37. Satış işleminin ticari satış olarak değerlendirilebilmesi için her iki tarafın muhakkak tacir olması gerektiğine dair görüş hususunda bkz. CİNDORUK AYHAN, Cansu, **Ticari Satış**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 24.

²⁵ TEKİNALP, Ünal / ÇAMOĞLU, Ersin, **Türk Ticaret Kanunu Ticari Mevzuat ve İkincil Düzenlemeler**, 15. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, s. 17-18 (Bkz. TK md.23’e ilişkin açıklamalar TEKİNALP / ÇAMOĞLU, s. 17, 18; ADIGÜZEL, s. 31, 36, 37; ÜLGEN / HELVACI / KAYA / NOMER ERTAN, s. 289; CİNDORUK AYHAN, s. 24.

²⁶ KOLLER, BSK OR I, Art.190, N.7; SEROZAN, Rona, **Sözleşmeden Dönme**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007, s. 251; EREN, Fikret, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, 11. Baskı, Legem Yayınevi, Ankara, 2023, s. 71; AYDOĞDU / KAHVECİ, s. 108; YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 103; ZEVKLİLER / GÖKYAYLA, s. 156; GÜMÜŞ, s. 44; ARAL / AYRANCI, s. 99. Yasa koyucunun ticari satış açısından TBK hükümlerinde, TTK düzenlemelerine nazaran, daha esnek ve alıcıyı daha çok korumaya yönelik geniş yorumun benimsendiği bir yaklaşım ortaya koyduğu hususunda bkz. BİLGİN YÜCE, Melek, “Satış Sözleşmesinde Ayıptan Dolayı Sorumluluğun Şartları ve Alıcının Seçimlik Hakları”, **MÜHF-HAD Özel Sayı, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan**, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu III, (3-4 Haziran 2011) 2012, s. 384-386; ARIKAN, Mustafa, “Ticari Satış Sözleşmelerinde Satıcının Ayıba Karşı Tekeffül Borcu ve Bu Bağlamda 6102 Sayılı TTK m.18/III Hükümünün Değerlendirilmesi”, **MÜHF-HAD Özel Sayı**, C. 18, S. 2, 2012, s. 12, 13; ÇETİNER, Bilgehan, “Yeni Türk Borçlar Kanunu’nda Yarar ve Hasarın İntikali ile Satıcının Ayıptan Sorumluluğuna İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi”, **İMHFM**, C. LXVII, S. 1-2, 2009, s. 106, 107.

kişiler” arasında gerçekleşmesi halinde ticarî satışın söz konusu olacağı dile getirilmektedir²⁷. Bu görüşe göre tacirler arasındaki satışlar yanında, iki esnaf arasında ya da taraflarından birinin esnaf diğeri de bir tacir olduğu satışın da meslek edinenler arasında söz konusu olması nedeniyle ticarî satış olarak değerlendirilmesi mümkün olacaktır.

Doktrindeki bir diğer görüşe göre, satış sözleşmesinin alıcı tarafında yer alan kişinin satın almış olduğu şeyi “*yeniden satmak veya kiraya vermek suretiyle kazanç sağlamak amacı taşıdığı*” satışlar da ticarî satış kavramı içerisinde kabul edilmek için yeterli görülmektedir²⁸. Bu yaklaşımın ticarî satış kavramını geniş yorumlamakla mümkün olabileceği, böylece de TTK’da yer alan ticarî satış kavramından daha kapsamlı olduğu ifade edilmektedir²⁹. Bunun yanında bazı yazarlarca, satın alınma işleminin yeniden satış amaçlı olduğunu, “*satıcının*” anlayabilmesi gerektiği, alıcının tacir olması halinde ise bu kıstasın var olduğunun kabul edileceği ileri sürülmektedir³⁰.

Bir başka görüşe göre ise, yeniden satma ve kazanç sağlama amacının olmadığı durumlarda, -örneğin restoran işletmecisi olan alıcı tacirin ticarî işletmesinin faaliyetleri için aldığı kahve makinesini satma amacı olmadığından- ticarî satıştan söz edilemeyeceği ileri sürülmektedir³¹. Bu ihtimalde söz konusu satış işlemi TTK md.3 ve md.19/2 hükümleri doğrultusunda -TBK md.212 hükmüne ihtiyaç duyulmaksızın- ticarî satış vasfında kabul edilmelidir³².

²⁷ YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 102; AYDOĞDU / KAHVECİ, s. 108; TAMER, Hüseyin, “Ticarî Satımlar ve Hukukî Sonuçları”, **Sakarya University of Applied Sciences, Journal of Business and Trade**, 2(1), 2001, s. 19; ÖZDAMAR, Emine, “Ticarî Satışlarda Temerrüde İlişkin Özel Durumlar”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 8, S. 87, 2013, s. 16.

²⁸ YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 102, 103; ZEVLİLER / GÖKYAYLA, s. 156; ARAL / AYRANCI, s. 99; GÜMÜŞ, s. 43, 44; AYDOĞDU / KAHVECİ, s. 108. İsviçre’de ticarî satış kavramının “*ticarî alış verişi*” deyimini karşılar nitelikte geniş yorumlandığı hususunda bkz. KOLLER, BSK OR I, Art.190, N.7,8; TANDOĞAN, s. 131, 132; SEROZAN, s. 251. İngiliz doktrinine bakıldığında ise, ticarî satış kavramının tespitinde ürünün satıldığı müşterinin niteliği kıstas olarak kabul edilmekte ve doğrudan tüketiciye satışın söz konusu olmadığı satış işlemlerinin ticarî satış olarak nitelenmesi hususunda bkz. KLEINALTENKAMP, Michael / PLINKE, Wulff / WILKINSON, Ian / GEIGER, Ingmar, (Editors) **Fundamentals of Business-to-Business Marketing, Mastering Business Markets**, Springer Text in Business and Economics, Berlin-Sydney, 2015, s. 129-130.

²⁹ EREN, s. 71; ZEVLİLER / GÖKYAYLA, s. 156, dph. 365.

³⁰ KOLLER, BSK OR I, Art.190, N.9.

³¹ KOLLER, BSK OR I, Art.190, N.8; Benzer bir örnekten yola çıkılarak, tacirin satma amacıyla değil ticarî işletmesinde kullanmak üzere almış olduğu bir ürüne ilişkin satış işleminin TBK md.212’ye göre ticarî satış olarak değerlendirilemeyeceği ifade edilmektedir. DOĞAN, Nazlı, **Tacirler Arası Ticarî Satım Sözleşmelerinde Satıcının Ayıba Karşı Tekeffül Borcu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s. 5.

³² Aynı doğrultuda bkz. YILMAZ, s. 78; DOĞAN, s. 5.

TBK md.213 hükmüne bakıldığında ise, ticari satışta satıcının temerrüdü ihtimaline ilişkin zararın giderimi açısından tespit edilecek bedele dair unsurları düzenlemektedir. Bu hüküm yardımıyla TBK md.212 hükmünde yer almakta olan ve sözleşmeye aykırılık tazminatı olarak nitelenen bedelin tespitinde özel ve pratik bir yöntem öngörülmektedir³³.

V. KAVRAMIN YORUMLANMA İHTİYACI

Bir satış işleminin, olağan/adi satış yerine ticari satış hükümlerine dahil edilmesindeki özellik, ticari hayatta ihtiyaç duyulan çabukluk, esneklik, öngörülebilirlik, etkililik ve güvenlik gibi unsurlar açısından yasa koyucu tarafından ticari satım kavramına yönelik özgülennmiş imkanların ilgili kişi tarafından kullanılması olacaktır. Bu ilgili kişinin satış sözleşmesinin taraflarından hangisi olacağı; -TTK md.23 hükmüne göre- “kısmi ifa”, “alıcı temerrüdü” ve “ayıplı ifa” -TBK md.212 hükmüne göre- “borçlu temerrüdü” ihtimallerine dair sorunlar açısından değişkenlik gösterebilecektir.

Ticari satış kavramının içeriğine, -tarafların tacir olması ve satış işleminin ticari işletmeleriyle ilgili olması halinde- TTK’da ticari iş olarak nitelenen satışların dahil olduğu hususunda bir ihtilaf bulunmamaktadır³⁴. Ancak satış işleminin tacirin ticari işletmesiyle “ilgili” olup olmadığının tespiti her zaman kolay olamamaktadır.

Ancak bu yorum tarzının mutlak ve ticari satış açısından tek geçerli çerçeve olduğunun kabulü, konuya ilişkin kapsayıcı ve esnek bakış açısının getirebileceği kolaylık imkanından yoksun kalmak anlamına gelebilir. Yasa koyucunun, ticari satış kavramının TTK’daki dar ve teknik anlamda sınırlı vasfını genişletmek adına konuyla ilgili daha esnek bir perspektif sunmak amacı ile TBK md.212 ve 213 hükümlerini ihdas ettiğini söylemek mümkündür³⁵.

Gerçekten de, -yukarıda da değindiğimiz üzere- özellikle TTK md.23/1 hükmündeki her iki tarafın tacir olmasına dair ifade, ticari satış kavramının kullanım alanını bir hayli daraltmaktadır. Oysa kanun koyucunun TBK md.212 ve md.213 hükümlerinde ticari satış kavramı açısından tarafların tacir olması ge-

³³ HATEMİ / SEROZAN / ARPACI, s. 78.

³⁴ Yargıtay kararlarına bakıldığında da, özellikle tarafların tacirlerin oluşturduğu satış işlemlerinin ticari satış olarak nitelendirildiği görülmektedir. 19. HD, E. 2019/1138, K. 2019/5002, 06.11.2019; 19. HD, E. 2017/3797, K. 2019/1557, 12.03.2019; 19. HD, E. 2017/3609, K. 2018/6737, 19.12.2018, Yargıtay, E.T. 28.01.2024.

³⁵ ZEVLİLİLER / GÖKYAYLA, s. 156; YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 102; AYDOĞDU / KAHVECİ, s. 108.

rektiğine dair bir koşul yahut TTK md.23 hükmüne atıf yapmak suretiyle ticari sözleşme kavramını her iki tarafın tacir olduğu sözleşmeler ile kısıtlamadığı görülmektedir. Böylece tarafları tacir olmayan ticari ilişkilerde de -ticari satış kavramına dair özel hükümler ihdas edilerek ulaşılması amaçlanan- çabukluk, esneklik, öngörülebilirlik, etkililik ve güvenliğin daha geniş bir alanda kullanımını önünde bir engel bulunmadığı söylenebilir.

Ancak Yargıtay tarafından, TBK md.212 hükmünden hareketle verilen kararlarda, bir malın satılmak üzere satın alınması halinde söz konusu satış işleminin ticari satış olarak nitelenmesine dair bir karara da rastlanılmamaktadır³⁶.

VI. KAVRAMIN GENİŞ YORUMLANMASINA DAİR DEĞERLENDİRME

Bir görüşe göre, ticari iş kavramının belirlenmesi hususunda, TBK'da yer almakta olan hükümler açısından dahi, TTK md.3/1 ve TTK md.19 hükümleri doğrultusunda hareket edilmesi gerektiği ileri sürülmektedir. Bu iddiaya gerekçe olarak TTK'daki bu hükümlerin çok açık bir tavır ortaya koyduğu ve Borçlar Hukuku öğretisinde kabul edilmekte olan “*tekrar satılmak üzere alınmış olan mala ilişkin*” satış sözleşmesinin ticari sayılacağına dair yaklaşımın kabul edilemez olduğu ifade edilmektedir³⁷.

Bu doğrultudaki yorum dayanağını ticari satış kavramına ait TTK'daki teknik ve dar anlamdaki nitelenmeden almaktadır. Ancak kavrama ilişkin TBK'da yer alan hükümlerden hareketle, yasa koyucunun ticari satış kavramının etki alanını genişletmeye ilişkin bir amacının olup olmadığının da sorgulanması gerekir.

Borçlar Hukuku öğretisindeki satılmak üzere alınan mala dair satış sözleşmesinin “*ticari satış*” olarak nitelenmesi ile TTK hükümleri uyarınca “*ticari iş vasfındaki satış*” kavramındaki “*ticari*” nitelmesi aynı manada değildir. Burada tıpkı TTK md.15/1 hükmüne göre “*ticaretle uğraşan kişi*” olmasına rağmen “*esnaf*”ın TTK hükümlerine göre “*tacir*” olarak kabul edilmemesi gibi teknik bir farklılık söz konusudur. Böylelikle örneğin TTK md.15 hükmünde belirtildiği üzere ticaretle uğraşmasına rağmen yine hükümdeki koşul nedeniyle -TTK md.11/2 uyarınca çıkarılacak kararnamede gösterilen sınırın altında kaldığı için- esnaf olarak nitelenecek kişi hakkında, tarafı olduğu satış sözleşmesi açısından TBK md.212 ve 213 hükümlerinin uygulanıp uygulanamayacağı sorgulanmalıdır.

³⁶ ADIGÜZEL, s. 30.

³⁷ Bkz. yukarıda dpn. 23.

İki esnaf arasındaki yahut bir esnaf ile bir tacir arasındaki satış işleminin, TTK md.19/1 hükmünde ifade edildiği üzere, işletmeleriyle ilgili ve tekrar satmak üzere satın aldığı mala ilişkin satış işleminin de, ticari satışlar açısından yasa koyucunun oluşturmayı amaçladığı çabukluk, esneklik, öngörülebilirlik, etkililik ve güvenlikten faydalanma imkanı engellenmemelidir³⁸. Böylelikle borçlar hukuku öğretisinin savunduğu yaklaşım, TTK hükümlerine veya Türk Hukuk sistemine bir müdahale olarak görülmemelidir³⁹.

Yukarıda da belirttiğimiz üzere, bu bakış açısının TTK md.23 hükmü ile TBK md.212 ve md.213 hükümlerindeki özel düzenlemelerin ticari hayatı kolaylaştırmak üzere “*ilgililerce*” kullanılabilmesini sağlama gayreti olarak değerlendirilmesi gerekir⁴⁰. Böylece örneğin tacir olmayan bir alıcının, yeniden satmak üzere borsa aracılığıyla şirket payı alması durumunda bu satışın ticari satış olarak nitelendirilebilmesi mümkün olacaktır⁴¹.

Bu anlamda ayrıca -ticari satış ortak paydasından hareketle- “*kısım kısım yerine getirilmesi öngörülmüş olan sözleşmeler*” açısından TBK bağlamındaki satış sözleşmelerinde de TTK md.23 hükmünün kıyas yoluyla uygulanması kabul edilmelidir⁴². TTK md.23/1-a hükmüne göre tarafların tacir olması, bir ön koşul olarak ihdas edilmiş ise de, kısım kısım yerine getirilmesi mümkün olabilecek olan satışlar açısından söz konusu sözleşmelerin TBK’da yer almaması göz önünde bulundurulduğunda TTK md.23 hükmünden faydalanabilmek gerekir⁴³.

Bir diğer değerlendirmenin ise, satış konusu olan şeyin yeniden satılmak üzere ve kazanç sağlamak amacıyla alınıp alınmadığı hususunda yapılması gerekir. Böy-

³⁸ Aynı doğrultuda bkz. TANDOĞAN, s. 131; NOMER, Haluk Nami / ENGİN, Baki İlkey, **Türk Borçlar Kanunu Şerhi, 2. Kısım, Özel Borç İlişkileri**, C. I, Satış Sözleşmesi, I. Fasikül, Giriş-Madde 207-214,245, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015, s. 112-113; SEROZAN, s. 251; YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 102; GÜMÜŞ, s. 45; AYDOĞDU / KAHVECİ, s. 108; OKTAY ÖZDEMİR, Saibe, **Yargıtay Kararları Işığında Ticari Satış Sözleşmesinde Ayıp Kavramı ve Ayıba Bağlı Hakları Kullanmak için Uyulması Gereken Külfetler**, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan, C. I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007, s. 39-40.

³⁹ Aksi görüş için bkz. ÜLGEN / HELVACI / KAYA / NOMER ERTAN, s. 289.

⁴⁰ *Nomer Ertan* tarafından ticari satış kavramının tespitinde TBK’da yer almakta olan hükümlerden hareket edilemeyeceği ve kavramın dar yorumlanmak suretiyle “*ticari iş*” kavramıyla paralel olarak değerlendirme yapılması gerektiği ifade edilmesine rağmen, TTK md.23 hükmünün TBK hükümleri doğrultusunda özellikle kısım kısım yerine getirilebilecek sözleşmeler açısından uygulanması gerektiği dile getirilmektedir. ÜLGEN / HELVACI / KAYA / NOMER ERTAN, s. 289-290.

⁴¹ KOLLER, BSK OR I, Art.190, N. 8; YILMAZ, Elif Merve, **Ticari Satışta Satıcının Temerrüdü**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul, 2019, s. 65.

⁴² TEKİNALP / ÇAMOĞLU, s. 17, 18 (Bkz. TK md.23’e ilişkin açıklamalar); ÜLGEN / HELVACI / KAYA / NOMER ERTAN, s. 290; BOZER / GÖLE, s. 250; TAMER, s. 19.

⁴³ BOZER / GÖLE, s. 250; ÜLGEN / HELVACI / KAYA / NOMER ERTAN, s. 289; ÖZDAMAR, s. 18.

lelikle satış işleminin TBK'ya göre “*ticari*” olarak nitelenebilmesi için satışın “*kazanç amacıyla*” yapılmış olmasının yeterli görülmesi doğru bir tercih olacaktır. TBK md.212 ve md.213 hükümlerindeki “*ratio legis*” göz önünde bulundurulduğunda, bu hükümlerim kazanç amacı güdülmesi, yani satın alınan malın tekrar satılması ihtimali doğrultusunda düzenlenmiş olduğu anlaşılmaktadır⁴⁴.

Bu bakış açısını destekler nitelikte ayrıca, TBK md.213 hükmündeki “*pratik tazminat hesaplama yönteminin*” ticari nitelikte olmayan, “*olağan satım sözleşmelerinde*” de uygulanabileceği dile getirilmektedir⁴⁵. Bununla birlikte satış işleminin kazanç amacıyla yapılmamış olduğu hallerde -yani tacir olmamaları halinde- dahi, tarafların karşılıklı olarak kararlaştırmak suretiyle TBK md.212/2 ve 213/3'te yer alan ticari satışa ilişkin hükümlerden faydalanabilmeleri de mümkün olacaktır⁴⁶.

VII. SONUÇ VE ÖNERİLER

TTK'da yer almakta olan “*tacir*”, “*ticari iş/karinesi*”, “*ticari işletme*” kavramlarına dair hükümler ile birlikte özellikle TTK md.23 düzenlemesi göz önünde bulundurulduğunda; tarafları tacir olan bir satış işleminin, ticari işletmelerini ilgilendirmesi halinde, ticari satış olarak değerlendirileceği hususunda ihtilaf bulunmamaktadır.

Satış ilişkisinin özellikle TTK hükümlerine göre ticari satış olarak nitelendirilemeyeceği hallerde, ticari satış kavramının sağladığı kolaylıklara ulaşabilme hususunda, TBK md.212 ve 213 hükümlerindeki “*ratio legis*” açısından bir değerlendirme yapılması uygun olacaktır.

Özellikle ticari hayatın içerisinde, alım-satım yapmak suretiyle aktif olarak yer almasına rağmen tacir sıfatına sahip olmayanlara, -örneğin esnaf iletmesi işletenlere- taraf oldukları satış sözleşmeleri açısından yasa koyucunun amaçladığı muhtemel kolaylıklardan faydalanma imkanı tanınmalıdır. Böylece ticari hayatın gereklerinden olan çabukluk, esneklik, öngörülebilirlik, etkililik ve güvenlik unsurlarına dair kolaylıkların yalnızca tacirler arasında kullanılması taassubu yerine, “*ilgili*” kişilerin kullanımı açısından ticari hayatın daha geniş bir kısmına yayılması sağlanabilecektir. Kaldı ki TBK md.212 ve md.213 hükümlerine bakıldığında bu konuda bir engelin de bulunmadığı görülmektedir.

⁴⁴ YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 102; TANDOĞAN, s. 132.

⁴⁵ HATEMİ / SEROZAN / ARPACI, s. 78; SEROZAN, s. 252.

⁴⁶ TANDOĞAN, s. 132; YAVUZ / ACAR / ÖZEN, s. 102.

Bu yayılmanın ise, ticari alan çerçevesi içerisinde tutulması gerekliliği göz ardı edilmemelidir. Satış işleminin ticari satış olarak kabulü hususunda, makul, ölçülü ve kontrollü olunması gerekecektir. Alım-satım işleminin meslek olarak yapanlarca, “*kazanç elde etmek*” amacıyla ve tekrar satılmak üzere alınan bir ürün açısından yapılmış olmasının birer koşul olarak öngörülmesi bu anlamda makul bir sınırlama olacaktır. Söz konusu kıstaslara uygun satış işlemlerinde tarafların, -tacir olmamasına rağmen- ticari satış kavramı için yasa koyucunun öngördüğü özel hükümlerden faydalanması mümkün olabilmelidir. Bu yöndeki bir bakış açısının, ticari alan içerisindeki küçümsenemeyecek konumları gereği TTK md.15 hükmünde tanımlanan “*esnaf*” kavramı açısından kıymetli olacağı göz ardı edilmemelidir.

Günümüzde hızla değişmekte olan gündem karşısında hukukun kazuistik yöntemden olabildiğince uzaklaşma çabasına hak vermemek mümkün değildir. Ancak çalışma konumuz açısından bakıldığında, mevcut durum itibariyle TBK ve TTK’da bir takım sonuçlar bağlanmış ticari satış kavramının sınırlarının daha belirgin hale getirilme ihtiyacı ortadadır.

Her iki yasa açısından bakıldığında “*ticari*” vasfının, piyasada “*ticari amaçla*” yapılmakta olan alım-satım fonksiyonunu mu yoksa taraflarını muhakkak tacirlerin oluşturduğu alım-satım işlemlerini mi nitelediğine dair belirsizlik ve hatta çelişki söz konusudur. Böylesi bir sorunun çözümünün ise uygulama ve doktrine bırakılmasının, makul sonuçlar vermeme riski daha kuvvetli görünmektedir.

Netice olarak hukukun genelliği, kesinliği ve güvenliği ilkelerine hizmet etmek üzere, ticari satış kavramının sınırlarının daha somut çizilebilmesi gerekmektedir. Böylelikle uygulamaya yönelik, söz konusu kavram hakkında TBK ve TTK hükümleri açısından hukuki tutarlılık ve yeknesaklık oluşturmak adına yasa koyucunun soruna müdahalesine ihtiyaç olduğu söylenmelidir.

Hakem Değerlendirmesi : Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması : Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek : Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review : *Externally peer-reviewed.*

Conflict of Interest : *The author has no conflict of interest to declare.*

Grant Support : *The author declared that this study has received no financial support.*

KAYNAKÇA

ADIGÜZEL, Burak, **Tacirler Arası Ticari Satış**, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.

ARAL, Fahrettin / AYRANCI, Hasan, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 10. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014.

ARIKAN, Mustafa, “Ticari Satış Sözleşmelerinde Satıcının Ayıba Karşı Tekeffül Borcu ve Bu Bağlamda 6102 Sayılı TTK m.18/III Hükümünün Değerlendirilmesi”, **MÜHF-HAD Özel Sayı**, C. 18, S. 2, 2012, s. 11-18.

ARKAN, Sabih, **Ticari İşletme Hukuku**, Yirmi üçüncü Basıdan Tıpkı Basım, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2017.

ASLAN, İ. Yılmaz, **6502 Sayılı Kanuna Göre Tüketici Hukuku**, 5. Baskı, Ekin Basım Yayın Dağıtım, İstanbul, 2015.

ATAMER, Yeşim M., “Zararın Soyut Yöntem ile Hesaplanması ve Bu Hesabın CISG Madde 74 ve 76 Örneğinde Mahrum Kalman Kâr Talebi ile İlişkisi”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2013/1, s. 137-160.

AYDOĞDU, Murat / KAHVECİ, Nalan, **Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri Sözleşmeler Hukuku**, 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

BAHTİYAR, Mehmet, **Ticari İşletme Hukuku**, 19. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2018.

BİLGİN YÜCE, Melek “Satış Sözleşmesinde Ayıptan Dolayı Sorumluluğun Şartları ve Alıcının Seçimlik Hakları”, **MÜHF-HAD Özel Sayı, Prof. Dr. Cevdet Yavuz’a Armağan**, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu Hükümlerinin Değerlendirilmesi Sempozyumu III, (3-4 Haziran 2011), 2012, s. 371-408.

BOZER, Ali / GÖLE, Celal, **Ticari İşletme Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2011.

CİNDORUK AYHAN, Cansu, **Ticari Satış**, Yetkin Yayınları, Ankara, 2019.

ÇETİNER, Bilgehan, “Yeni Türk Borçlar Kanunu’nda Yarar ve Hasarın İntikali ile Satıcının Ayıptan Sorumluluğuna İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi”, **İÜHF**, C. LXVII, S. 1-2, 2009, s. 97-114.

DEMİRKAPI, Ertan, “Ticari İşletmenin Tespiti Açısından Esnaf İşletmesi Kavramının Değerlendirilmesi”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XVII, 2013, S. 1-2, s. 371-441.

- DOĞAN, Nazlı, **Tacirler Arası Ticari Satım Sözleşmelerinde Satıcının Ayıba Karşı Tekeffül Borcu**, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017.
- EREN, Fikret, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, 11. Baskı, Legem Yayınevi, Ankara, 2023.
- ERZURUMLUOĞLU, Erzan, **Sözleşmeler Hukuku**, Özel Borç İlişkileri, 5. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2015.
- FEYZİOĞLU, Feyzi Necmeddin, **Borçlar Hukuku, İkinci Kısım, Akdin Muhtelif Nevileri (Özel Borç İlişkileri)**, C. I, 4. Bası, İstanbul Üniversitesi Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1980.
- GÜMÜŞ, Mustafa Alper, **Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, C. I, 3. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2013.
- HATEMİ, Hüseyin / SEROZAN, Rona / ARPACI, Abdülkadir, **Borçlar Hukuku Özel Bölüm**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1992.
- İMREGÜN, Oğuz, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri**, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1993.
- KAYAR, İsmail, **Ticari İşletme Hukuku**, 8. Baskı, Detay Yayıncılık, Ankara, 2012.
- KIRCA, İsmail, “Esnaf ve Sanatkar ile Tacir ve Sanayicinin Ayırımına İlişkin 2007/12362 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı”nın Değerlendirilmesi”, **BATİDER**, C. XXIV, 2007, S. 2, s. 293-304.
- KLEINALTENKAMP, Michael / PLINKE, Wulff / WILKINSON, Ian / GEIGER, Ingmar, **Fundamentals of Business-to-Business Marketing, Mastering Business Markets**, Springer Text in Business and Economics, Berlin-Sydney, 2015.
- KOCAR, Serra, **Ticari Satış Sözleşmesi ve Ticari Satışta Ayıp Sorumluluğu**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul, 2018.
- KOLLER, Alfred, **Basler Kommentar Obligationenrecht I, Art.1-529 OR**, 7. Aufl., Helbing Lichtenhahn, Basel, 2019.
- NOMER, Haluk Nami / ENGİN, Baki İlkey, **Türk Borçlar Kanunu Şerhi, 2. Kısım, Özel Borç İlişkileri**, C. I, Satış Sözleşmesi, I. Fasikül, Giriş-Madde 207-214,245, 2. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2015.
- OKTAY ÖZDEMİR, Saibe, **Yargıtay Kararları Işığında Ticari Satış Sözleşmesinde Ayıp Kavramı ve Ayıba Bağlı Hakları Kullanmak için Uyulması Gereken Külfetler, Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan**, C. I, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007, s. 39-58.
- ÖZDAMAR, Emine, “Ticari Satışlarda Temerrüde İlişkin Özel Durumlar”, **Terazi Hukuk Dergisi**, C. 8, S. 87, 2013, s. 14-24.
- POROY, Reha / YASAMAN, Hamdi, **Ticari İşletme Hukuku**, 16. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017.
- SEROZAN, Rona, **Sözleşmeden Dönme**, 2. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2007.

- ŞAHİNİZ, C. Salih, **Tacirler Arası Ticari Satımlarda Satıcının Ayıplı İfadan (Ayıplı Mal Tesliminden) Sorumluluğu**, Seçkin Yayıncılık, İstanbul, 2008.
- TEKİNALP, Ünal / ÇAMOĞLU, Ersin, **Türk Ticaret Kanunu Ticarî Mevzuat ve İkincil Düzenlemeler**, 15. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014.
- TAMER, Hüseyin, “Ticari Satımlar ve Hukuki Sonuçları”, **Sakarya University of Applied Sciences, Journal of Business and Trade**, 2(1), 2001, s. 17-27.
- TANDOĞAN, Halûk, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 6. Basım, C. I/1, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2008.
- ÜLGEN, Hüseyin / HELVACI, Mehmet / KAYA, Arslan / NOMER ERTAN, N. Füsün, **Ticari İşletme Hukuku**, 6. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2019.
- YAVUZ, Cevdet / ACAR, Faruk / ÖZEN, Burak, **Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler**, 10. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2014.
- YILMAZ, Elif Merve, **Ticari Satışta Satıcının Temerrüdü**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul, 2019.
- YÜCER AKTÜRK, İpek, “Tüzel Kişi Tacirin Tüketici Sıfatı”, **Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. XX, 2016, S. 2, s. 103-128.
- ZEVKLİLER, Aydın / GÖKYAYLA, K. Emre, **Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri**, 13. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2013.
- www.lexpera.com.tr (Lexpera).
- www.karararama.yargitay.gov.tr (Yargıtay).